

РЕШЕНИЕ

№ 159

гр. София, 04.04.2025 г.

В И М Е Т О Н А Н А Р О Д А

ВЪРХОВНИЯТ КАСАЦИОНЕН СЪД НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ, второ наказателно отделение, в открито съдебно заседание на двадесет и четвърти март през две хиляди двадесет и пета година в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: БИЛЯНА ЧОЧЕВА

ЧЛЕНОВЕ: 1. ТЕОДОРА СТАМБОЛОВА
2. ВЕСИСЛАВА ИВАНОВА

при участието на секретаря ИЛИЯНА РАНГЕЛОВА и прокурора ПЕТЯ МАРИНОВА, след като разгледа докладваното от съдия Иванова н.д. № 129/25 г., въз основа на закона и доказателствата по делото прие следното:

Производството е по реда на глава XXIII НПК.

Образувано е по касационна жалба на адвокат Г. Г., в качеството ѝ на защитник на Й. Д. Б., срещу осъдителната част на Присъда № 1 от 22 юни 2023 г., постановена по в.н.о.х.д. № 23/22 г. по описа на Апелативен специализиран наказателен съд (закрит).

С въззивната присъда е отменена постановената оправдателна присъда от 27 октомври 2021 г. по н.о.х.д. № 562/19 г. по описа на Специализиран наказателен съд (закрит) в частта, в която подсъдимият Й. Б. е бил признат за невинен и оправдан за извършени две престъпления по чл. 307г, ал. 2, т. 1, вр. ал. 1, т. 2, вр. чл. 307в, ал. 1, предл. 1. НК. Вместо това подсъдимият Б. е бил признат за виновен в извършването на две престъпления по чл. 307г, ал. 1, т. 2, вр. чл. 307в, ал. 1, предл. 1. НК, осъществени на 29 май 2016 г. и на 13 април 2017 г., като е оправдан по първоначално повдигнатото обвинение (по ал. 2 на чл. 307г НК) да е осъществил всяко от двете престъпления като лице, действащо в изпълнение на решение на организирана престъпна група. При условията на чл. 55, ал. 1, т. 1 НК е определено наказание лишаване от свобода за срок от една година и шест месеца за всяко от двете престъпления, в какъвто размер е и отмереното по реда на чл. 23 НК общо най-тежко наказание. Изпълнението на последното е отложено по реда на чл. 66, ал. 1 НК с изпитателен срок от три години.

В останалата част – относно оправдаването на Й. Б., Л. В. В. и И. Г. Т. за престъпления по чл. 321, ал. 3, предл. 2., т. 2 вр. ал. 2 НК – присъдата е потвърдена. Не е подаден касационен протест и въззивната присъда е влязла в сила в потвърдителната ѝ част, както и относно оправдаването на подсъдимия Б. по ал. 2 на чл. 307 г НПК (в този смисъл – т. 4 ТР № 5 от 21 май 2018 г., ОСНН на ВКС).

В касационната жалба са заявени декларативно и трите касационни основания като основната претенция е за оправдаването на подсъдимия, а алтернативната за връщането на делото за ново разглеждане или за намаляване на наказанието. В

допълнението към касационната жалба са развити съображения в подкрепа на оплакването за допуснати съществени процесуални нарушения и за явна несправедливост на наложеното наказание, а твърдението за нарушение на материалния закон е декларирано като последица от процесуалните пороци.

Според тезата на касатора въззивният съд не дал отговор на наведените в пледоарията на защитата доводи и възражения, с което нарушил уредения в чл. 14 НПК принцип.

На следващо място в жалбата са изложени съждения във връзка с доказателствената дейност на съда, която, обобщено, е определена като дистанцирана от действителното съдържание на казаното от свидетелите от една страна, а от друга – реализирана порочно поради липса на надлежно мотивиране за отхвърляне на показанията на свидетелите, дадени пред съда и кредитиране на дадените в досъдебното производство, приобщени по реда на чл. 281, ал. 4 НПК. В тази връзка се изтъква, че всички свидетели са изяснили, че в досъдебното производство са давали показанията си под натиск и след като им били четени сведенията, дадени от свидетеля Г.. Според защитата свидетелството на последния също не било оценено съответно, доколкото в решителната му част не възпроизвеждало възприети от него обстоятелства във връзка със събитията около спортните срещи, а субективни негови интерпретации, основани на личните му догадки и подозрения. При това – не се подкрепяло от останалите доказателства.

Явната несправедливост на наложеното наказание е мотивирана с твърдение за превратна оценка на данните за степента на обществената опасност на деянието и дееца и изминалия близо десетгодишен период.

Не са постъпили възражения срещу касационната жалба.

Пред ВКС защитникът на подсъдимия Б. поддържа изцяло касационната жалба и допълнението ѝ с изричното уточнение, че основното искане е за връщане на делото за ново разглеждане на въззивния съд.

Подсъдимият, надлежно уведомен, не се възползва от правото си да се яви и участва в процедурата пред тази инстанция.

Представителят на държавното обвинение оспорва основателността на жалбата. Не се съгласява с тезата за допуснати съществени процесуални нарушения и намира обвинението за доказано от приобщените по реда на чл. 281, ал. 4 НПК показания на свидетелите Г. К., Г. Ф., М. А., А. Д. и др. Приема, че е установено, че подсъдимият е обещал на футболисти неследваща им се парична облага, ако загубят мача в две от срещите. Определя като неотнормиса причината за загубата в тези футболни срещи, като и дали впоследствие те са получили пари, тъй като за осъществяване на престъплението е достатъчно даденото обещание и възприемането му от съответния адресат. Отделно – че футболистите са получили пари, които не са били за стари премии. Прокурорът намира наложеното наказание за напълно справедливо, като отбелязва индивидуализирането му при условията на чл. 55, ал. 1 НК.

В реплика адвокат Г. изтъква, че от 16 разпитани свидетели – футболисти 14 са съобщили и дали подробности за оказания им натиск в досъдебното производство и заплашването им с лишаване от футболни права в случай че не съобщят угодното за разследващите.

След като прецени заявените касационни основания и изложените доводи, и становищата на страните, Върховният касационен съд прие следното:

Касационната жалба е допустима – депозирана е от процесуалнолегитимирана страна, в рамките на предвидения 15 – дневен срок от съобщението за решението и срещу акт, подлежащ на касационен контрол.

Инвокираният довод за допуснати съществени процесуални нарушения следва да бъде разгледан с предимство, доколкото наличието на такъв порок определя обсъждането на останалите оплаквания като безпредметно. Така е, защото в подобна хипотеза фактологията по правило не се явява изяснена в съответствие с изискванията на процесуалния закон, което пък определя като невъзможна преценката за съблюдаването на материалния закон.

В постановения на вниманието на ВКС казус апелативната инстанция е отменила част от оправдателната присъда и е постановила нова, осъдителна такава. Когато въззивната инстанция приема различна от първата фактология, е длъжна да изготви мотивите си в съответствие с регламента по чл. 305, ал. 3 НПК, включващ и изискването при противоречие в доказателствените материали да изложи съображения защо приема с доверие едни от тях и отхвърля други. Установяването на фактите пък е строго подчинено на изискването да е по реда и със средствата, предвидени в НПК. В допълнение – въззивният съд има ангажимент да даде отговор на изрично наведените възражения за пълнотата и оценката на доказателствения материал. В случая апелативната инстанция се е отклонила от сочените процесуални изисквания.

Основателно е изтъкнатото в жалбата на касатора, че въззивният съд не е обсъдил съществуването на възведените пред него конкретни съображения относно доказателствената съвкупност. В пренията адвокат Г. е подчертала, че разпитаните пред съда свидетели не установяват подсъдимият да е извършил приписаните му деяния и следва да се кредитират тези техни показания, а не дадените в досъдебното производство, неподдържани от тях. Основала се е на едноточните свидетелства за оказан на разпитваните натиск в досъдебното производство, допълвайки, че свидетелите не са в професионална или каквато и да е било друга зависимост от подсъдимите. Най-вече изрично е заявила, освен всичко останало, че присъдата не може да се основе само на показания, приобщени по реда на чл. 281, ал. 4 НПК.

От мотивите на въззивното решение е видно, че съдът е приел за установено, че преди срещата с ФК „Н.“ на 29 май 2016 г. подсъдимият Б. влязъл в съблекалнята на отбора и обявил на футболистите, че ако загубят мача ще получат сумата от по триста лева, което било възприето от свидетелите Г. К., М. А. и Г. Ф.. За да приеме за установен този факт съдът се е основал (л. 254-255 от делото) на показанията на тримата свидетели и на тези на свидетелите А. Д., Б. Х., А. С. и К. И., всички дадени в досъдебното производство и приобщени по реда на чл. 281, ал. 4 НПК. Пред съда нито един от изброените не е посочил Б. да е обещавал пари, за да се загуби мачът. Още преди констатиране на противоречие със заявеното в досъдебното производство и прочитане на показанията им, част от свидетелите, а останалите след това, са заявили, че казаното от тях пред разследващия орган е било в резултат на манипулиране и отправяне на предупреждения за отнемане на правата им като футболисти. Дали са и съвпадащи подробности за провеждането на разпита им. Така или иначе след прочитане на показанията на всички изброени нито един не е потвърдил казаното в досъдебното производство за авторството на Б.. При това противоречията съвсем не са обсъдени изцяло и съдът е фокусирал вниманието си главно върху тези, свързани с причината за получаването на пари впоследствие, а не за това дали Б. е отправил предложението. Отделно - свидетелят А. Д. не е заявил нищо подобно и в досъдебното

производство и не е ясно защо и неговите показания са посочени като източник за установяването на факта.

От посоченото в предния абзац е видно, че за това обвинение съдът се е основал само на показания, приобщени по реда на чл. 281, ал. 4 НПК, игнорирайки напълно релевираното защитно възражение, останало необсъдено, че осъдителната присъда не може да се основе само на такива показания. С погаването на забраната по чл. 281, ал. 8 НПК, въззивният съд е допуснал съществено процесуално нарушение, тъй като в разрез с изискването на чл. 13, ал. 2 НПК е нарушил реда, предвиден в същия кодекс за установяването на обективната истина. Нарушението несъмнено е съществено, защото ограничава процесуалните права на подсъдимия.

По сходен начин е процедирано и относно обвинението за второто, вменено на подсъдимия деяние. За да приеме за установено, че на 13 април 2017 г., непосредствено преди срещата с ФК „Л.“ подсъдимият Б. обещал на играчите да получат премия като за спечелен мач, ако загубят, съдът се е основал на показанията на свидетелите С. К., Т. С., К. М., П. Л., А. А., Х. К., А. Ч. и Г. Ф., дадени пред първата инстанция (л. 255-256 от въззивното дело). Прегледът на показанията на всички изброени, изслушани в хода на съдебното следствие в първата инстанция, съвсем не разкрива установяването на подобен факт. Част от свидетелите категорично не сочат подсъдимият Б. да е отправял това предложение, а в показанията на свидетелите А. и Л. е изложено твърдение, че Б. им препредал какво предложили от ръководството на ФК „Л.“, но не и че той лично е отправял подобно обещание, нито пък че е предлагал да загубят мача. Друга част от разпитаните заявяват, че имало слухове, но и те не свързват името на Б. с даването на обещание от негова страна да получат пари, ако загубят срещата. Следователно, съдът е оценил превратно казаното от свидетелите пред първата инстанция, което разкрива порок във формирането на вътрешното му убеждение.

Наред с горното контролираният съд е приел, че следва да се основе на показанията на същите свидетели, дадени в досъдебното производство и приобщени по реда на чл. 281, ал. 4 НПК заради констатираните противоречия с разказите им в хода на съдебното следствие. И всъщност се е основал само на тях (а не и на казаното пред съда), за да приеме за доказано деянието по второто обвинение. Отделен е въпросът, че първата инстанция е прочела и така приобщила към доказателствения материал дадените от свидетеля Т. С. показания в досъдебното производство пред съдия (т.е по реда на чл. 281, ал. 1, т. 1 НПК) като изрично е отказала да приобщи по реда на чл. 281, ал. 4 НПК дадени от него други показания пред разследващия орган. Въззивният съд се е позовал не на първите, а на вторите обаче.

Касационната инстанция е напълно последователна в трайно отстояваната си позиция, че решаващите по фактите съдилища са изцяло суверенни в преценката си да кредитират едни доказателства и да отхвърлят други, но следва да сторят това след всеобхватен и задълбочен анализ на годните доказателства и доказателствени средства като изложат ясни мотиви и посочат кой факт приемат за установен и въз основа на какви доказателства. А при наличие на противоречия в последните да ги обсъдят и дадат ясен израз на волята си да приемат с доверие едни и да отхвърлят като некредитилни други. Възраженията на страните също следва да получат ясен и конкретен отговор.

От изложеното следва извод, че присъдата на въззивния съд следва да бъде отменена в осъдителната ѝ част, а делото върнато за ново разглеждане в същата инстанция. При новото разглеждане на делото съдът следва да обсъди доводите и

възраженията на страните, да анализира противоречията и да мотивира доказателствените си изводи в съответствие с изискванията на процесуалния закон, както и да предприеме всички мерки, за да осигури разкриването на обективната истина по реда и със средствата, предвидени в НПК.

Касационната инстанция не следва да се произнася по основанията за нарушение на материалния закон и явна несправедливост. Разглеждането им е мислимо само при отсъствието на съществени процесуални нарушения.

Делото следва да се върне за ново разглеждане в отменената част.

В обобщение на всички изложени съображения и на основание чл. 354, ал. 1, т. 5 НПК, Върховният касационен съд, второ наказателно отделение.

Р Е Ш И :

ОТМЕНЯ осъдителната част на Присъда № 1 от 22 юни 2023 г., постановена по в.н.о.х.д. № 23/22 г. по описа на Апелативен специализиран наказателен съд (закрит).

ВРЪЩА делото за ново разглеждане в отменената част от друг състав на Софийския апелативен съд.

Решението е окончателно.

Председател:

Членове: 1.

2.